

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnja predpata Din 80 — Polugodišnje
Din 41 — Trimestrečno Din 22 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

OBLAS PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

„DALMATIN. HRVAT“ uređuje M. Berović, glav-
ni sa redakcionim odborom.„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Stampske Zadruga“ s. o. j.
u ošnutku u Šibeniku.Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108.Rukopisi se ne vraćaju. Pisma ne frankirana
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 1. PROSINCA 1923.

Br. 48.

Preplatnicima i prijateljima „Dalm. Hrvata“.

U zadnje doba su učestale zapijene našeg lista. Izgleda da se ide zatim da mu se nanese materijalne štete i da ga se uništi. Policija nas na osobiti način progoni. Nama se plijeni i ono što prešampavamo iz zagrebačkih i prestolničkih novina, što je već bilo cenzurirano.

Molimo s toga i prijatelje i preplatnike da nam ne zamjere na neredovitom primanju lista, da ne sustanu i da nas podupiru i moralno i materijalno u ovoj nejednakoj borbi, ali u kojoj čemo, hvala hrvatskoj kulturi, ipak konačno pobijediti.

Uredništvo.

Petgodišnja politička bilansa.

Pravo je kazao glasoviti Englez Carlyle, da se u istinu o političkoj savremenosti ne može govoriti a da se ne započne sa francuskom revolucijom. Dovoljno je istaknuti, bez obzira na uzroke revolucije, bili oni, naime, povezani sa pokretom reformatora Wielefa, Husa, Lutera i Calvina, imali oni svoj osnov u idejama enciklopedista i filozofa XVIII. vijeka, u rastrošnosti vladavine Ljudevita XIV. i nemoralnosti Ljudevita ili u američkom ratu, da je zauzeće Baštilje, kad se je očitovala narodna duša, bio najveći trijumf slobode nad apsolutizmom. Francuski narod od god. 1789. do julske revolucije 1830., odnosno do februarске revolucije 1847., pod vodstvom zaznih stranaka, podigao je za čitava vremena kult slobode tako, da je uzaiud danas tražiti istoričku usporedbu, s kojom bi se francuskoj revoluciji oduzeo kozmopolitički karakter.

U velikoj knjizi ljudskog udesa ostat će za vazda nepobjedjeni borcioci barikada i svima je narodima francuska revolucija simbol novog vijeka političkog života. Poznata načela: jednakost, bratstvo i sloboda i danas su svježe i zamamne podstreke narodnog oduševljena i političkih aspiracija, pa je nedvomno, da je francuska revolucija, kako veli V. Hugo, počam od Krista, najveći napredak čovječanstva.

Svi narodi Evrope, nastojeći da se koriste uspjesima francuske revolucije, započimali su s tim datumom svoju političku eru. I do zadnjih vremena mnogi su historičari i mislioci barem približno dovadjali u sklad ideje revolucije sa savremenim stanjem i političkim nazorima svoga naroda. Ideja demokracije, izborno pravo i suverenost naroda, kao rezultati francuske revolucije, vrijediti će za sva pokoljenja kao ugaoni kamen vasionog političkog hrama Slobode, koja je srušila konservativni i pogubni duh „ancien regima“.

Možemo li mi, s podpunim pravom želimo i čeznemo za atmosfe-

rom, što ju je francuska revolucija po Evropi raspirala, da i u najmanju ruku primjenimo na se specifičnu osebinu revolucije, koja je na tako sudbonosni način svojim doktrinarnim programom preobrazila čitav kulturni svijet?

Neka se zamisle oni, o kojima historija ima da piše, o kojima narod ima da sudi i koji su odgovorni za sudbinu naroda svoga, u čemu su ideje bratstva, slobode i jednakosti pored teških i kukavnih naših prilika, pored kulturnih i ekonomskih nedaća, pored političkog razdora i s dana u dan jačeg nezadovoljstva. Neka se zamisle oni, kojima je politička borba lična sinekura, kojima je patriotizam rušenje zagona i morala, u čemu sastoji ta razvikana demokracija, suverenost naroda, koji usprkos toga traži jednaka prava? Neka se, napokon, zamisle oni, koji vole partizanstvo od duševnog zajedništva i narodne sreće, koji svojim političkim djelovanjem ubijaju i zadnje tragove duševnog ravnovesja, koji revolviraju duhove i traže servilnost, na kojoj će stranici ljudskog udesa biti zabilježena epoha naše narodne slobode, za kojom sino čezuili.

Evo baš je opet godina našeg oslobodjenja i vodi nas misao na to da poskorupimo uzdarja, što nam ih je pružio politički život za sve naše žrtve. I mjesto da sa ganućem hrvatski narod osvježi uspomene divne, rezultate svojih borba i pregnuća, mora da konstaluje, da sva politička natezanja nijesu podnipošto u skladu sa vremenom, koje im pristoi. sa idejama, koje vladaju, sa rezultatima one političke prošlosti, koja je proklamirala ideje novog života i narodnog ozdravljenja.

I mi, koji u našoj političkoj borbi vidimo duh civilizacije, a ne duh kulture, taj duh civilizacije, koga ni francuska revolucija nije mogla srušiti, vraćamo se u doba XVIII vijeka i pitamo se sa Rousseau-om, može li u našem društvu, u ovom do zla-

boh pokvarenom društvu biti ikakove norme pravilne i sigurne u pravu, može li u ovom kaosu i političkoj nervozu biti zaštite bratske ljubavi i željenih prava.

Još i danas, nažalost, dižu se barikade glavatih, ne da se uništije korupcija i nemoral, ne da se čisti Augiasova staja i brani pravica, već da se kolje vlastitu braću radi istinskog samoljublja svojih stečenih i pravednih zahtjeva. Još i danas hoće se sa izvjesne strane da se proljeva nevina bratska krv, lih iz romantičnog neprekaljelog zanosa. Lih iz

ambicija i koristoljublja, navlačeći na narodnu dušu tamni već krvavih uspomena slavenske diskordije.

Hrvatski je narod shvatio ideje Zapada i njima je opojen. Borba, što ju on vodi, nije zaglušna vika pigmeja i reakcionarno sredstvo kakove odmazde. Duh političke evolucije koji je osnovan na kulturi i samopouzdanju, najbolji je zalag njegove sreće i dizat će visoko barjak svijesti sve dolle, dok mu se "nove glave sa starim konservativnim idejama ne poklone.

1. DECEMBRA.

Eto nas u petoj godini ujedinjenja i kako govore oslobodjenja. Kad se osvrnemo za sobom, u ovih 5 godina, naći ćemo tužnu prošlost, niemu pustoš dobra i gomilu hrvatskih kostiju koje padose u ovom dobu ujedinjenja. A čemu?? Zašto se razlijegao jecaj majka i orio krik sestara žrtava poginulih. Zašto padose toliki i predadoše zemlji svoje ljese? Zar dodjomo u ropstvo neprijatelja naših, koji bi nas plijenili i po volji raspolagali našim životima, kako se radilo pred stoljeća. Ne, ne!

Tužno je vrijeme u kom živimo, a jedni su ljudi koji su materijalom žalosne historije tog razdoblja. I sveti prah naših velikana se buni i u visinu usprauše; onih velikana koji zamisliše naše ujedinjenje i duhovno ga pripravše. Jedni narode i srпки i hrvatski, koji si bačen u kut od ništarija, besavjesnih ljudi, pojašen kao živinče, da lažu u tvoje ime.

Nisi ti kriv narode srpski za zlodjela koji ti, bar neki, pripisuju. Krivi su oni koji te prevariše, da rade za te, mjesto za se. Krivi su oni koji organiziraše terorističke bande za ubijanje i progon svoje

braće. Krivi su oni koji prevariše na izdaju Hrvate, a tebi zamazaviš oči prikazuju janjad kao vukove. I tebe su prevarili; još fali da sebe prevare, a sebe ne će, jer laž u laž ne može i vole svom interesu, nego tvome dobru.

Nisu nam lanci na rukama, nego nam je šaka pod vratom od ljudi koji od dobra ne vide dobra, koji nas nesmetano ganjaju i nekažuju fizički i materijalno ugrožuju.

Prevariše nas kao Juda poljupcem, da nam uštrcaju zmijski otrov. Dovedoše nas do očaja, pak nas onda teškom ironijom pozivaju da slavimo onaj nevaljali ustav, koji im je temeljem za naše pritiskivanje. Zovu nas i da slavimo Ujedinjenje, koje mi za protest ne možemo da slavimo, a slaviti ćemo ga onda kada bude bratska, pravica jednakost i sloboda, koju krvavo zaslužimo.

Neka nam bratska ljubav bude baza za naše izravnanje, a tada će trutovi i paraziti teže kuburiti, dočikajuć onaj veliki Dan kada će ih nestati od smrtonosnog pogleda zagrljene braće.

To će biti njihova smrt.

ZAR PRENOS ŠUMSKOG INDUSTRIJSKOG PODUZEĆA A. D.?

Po vijestima, koje se ovih dana po našem gradu šire, izgleda da se Šumsko Industrijsko poduzeće a. d., skraćeno »Šipad«, a u narodu poznato pod imenom »Steinbeiss«, kani preseliti u Split. Gradjanstvo na tu vijest ostalo zapanjeno. Čemu ta selitba, je li to kakva kazna ili osveta našem gradu? jer pravog razloga nemožemo da pronađemo.

Ojkada postoji skladište i stovarište drva na šibenskoj »Punti«, općina je, a s njome i cijelo gradjanstvo dolazilo u susret u svakoj

prigodi tom društvu. Pogotovo sada, kada su tamo naši ljudi i naše poduzeće. — Nadale društvo ima e razmjerno veoma jeftinu radnu ruku, jer se nalazi u blizini veoma oskudnih sela, Mandaline i Zblaća; položaj stovarišta je upravo na krasnom položaju, a pristanište društva i obala, koja je pristupačna najvećim prekoceanskim parobrodima, sagradjena u najsigurnijem i najzaklonitijem položaju šibenske luke. Nikakav orkan ili oluja nije, ne samo tamo kod »Šipada«, već niti u

čitavoj prostranoj šibenskoj luci, počinitelja nikakove štete. Zadnji orkan, koji je harao od Napulja do Pulja, te po cijelom jadranskom moru, počinio je svuda pak i u samoj splitskoj luci ogromne štete, dok se u šibenskoj luci, nije zapravo niti osjetilo, te nije otkinuo niti jednog kamena, sa naših zapuštenih i razrušenih obala. Te pogodnosti i prilike, jaki su razlozi, koji vojuju zato, da »Šipad« ostane gdje se i nalazi.

Govori se, da bi selenje Šipada, bio uspjeh jedne talijanske splitske firme, koja davno na tome radi, podupirana od jedne kninske firme, koja imade velikog upliva kod Uprave društva. To bi bile dakle makinacije i trikovi, kojima, uvjereni smo, Uprava Šipada neće nasti, kada uzme u obzir pogodnosti i sve ono što već u Šibeniku imade. Gotove, naime, zgrade i namještaj, posebni ogranak željezničke pruge, dvije krasne uvale, sa tako sigurnom lukom i obalom, kakove joj nemože pružiti nesamo Split, ma

niti ijedna druga dalmatinska luka.

Čujmo za još jedan razlog selenja. Taj je, da je zemljište, na kojem se sada nalazi stovarište, dosudjeno jednom talijanskom podaniku, ovaj, hoće da mu ga Šipad isprazni. — Ako je to tako, naša Općina je dužna i mora u prvom redu tomu doskočiti. Evo kako. Naše je mišljenje, da Općina kupi to zemljište, te da jedan manji dio, upotrebi eventualno za javna skladišta (magazzini generali), a drugi veći di: uza sve ostalo iznajmi i ustupi Upravi Šipada, koja ne bi tada imala nikakova razloga da se seli. To bi bilo od neprocjenjive koristi za Šibenik, a sama općina imala bi od toga velike koristi.

Mi smo nabacili samo naše ideje. Nego, kako bilo, sveta je dužnost naše Općine, da uložiti sav svoj upliv i učini sve moguće, da se ovaj posao dovrši bez ikakove štete za Šibenik, a u tom njezinom nastojanju naići će na jednodušnu potporu i oslon gradjanstva i svih društvenih slojeva. Sod.

ZAŠTITNICI MORALA.

Beogradska štampa više na sve glro: »Ubojica je riješen«. Tko ne zna o čemu se radi i tko ne poznaje naše čarobne prilike mislit će: pa ti ljudi ljubav pravdu iznad svega i da ustaju u obr. nu iste. Nama nasuprot, koji vidimo svakodnevno kako ti ljudi ljube »pravdu«, stvar je i suviše jasna. Mislim, da ne može biti gore ironije nego kad štampa beogradske čaršije stupa u obranu — morala.

Uzrok je tom jadikovanju beogradske čaršije u tome, što je praška porota riješila ubojicu bugarskog ministra Daskalova — Atanasa Nikolova. Mi osudujemo i ovaj politički atentat kao i sve druge atentate na političke osobe, ali isto tako osudujemo i lažne zaštitnike morala, koji nisu imali ni riječi prosvjeda, kad su se ubijali nevini Hrvati samo zato, jer su ljubili svoju rođenu grud i jer su se osjećali Hrvatima. I dok ta i takova čaršija nije imala ni trunke osjećaja za nas Hrvate, ta ista čaršija za tuđina stupa u obranu pravde i morala i zato što je praška porota riješila Nikolova, se nabacuje blatom na čitav česki narod. Nije nam nakana, da branimo Čehe, jer su se oni nama Hrvatima mnogo zamjerili, — »vjerno« informirani, od svojih »prijatelja« sa beogradske

čaršije, — već hoćemo samo uzgredno da konstatiramo tu činjenicu. Činjenicu, naime da beogradska čaršija poznaje »prijatelje« samo dotle, dok od njih može imati koristi i dok ih može da izrabiti; čim prestane to već počimlje oštra vatra iz njihovog poznatog riječnika.

Još sveži grobovi Hrvata Arnolda, Rožića, Waltera, Soče, Ivančkovića i drugih boraca, koji su pali od zločinačke ruke organiziranih bandita, vape za pravdom, vape da se kazne razbojnici. Kad su se prekidale niti života ovih čestitih Hrvata, štampa beogradske čaršije je mukom šutila i nije napadala režim koji nije »mogao« da iznadje krivce. Ta štampa je time izgubila pravo i zato nema moralne podloge, da napada redoviti sud, koji je riješio — ubojicu.

Kad beogradska čaršija bude tražile od vlasti, da se kazne ubojice sviju dlaka, kad ona bude tražila da se raspuste zločinačke terorističke organizacije, vodjene od neodgovornih i sumjivih tipova, pa zvale se one Orjuna ili Srnao, tek tada će imati ta čaršija pravo da se miješa u tuđe posle. Dok ta čaršija trpi kod nas sva ta ubijstva i dok ih svojom šutnjom odobrava, dotle ta gospoda u svojoj nadutosti kao zaštitnici morala — izgledaju jedni i smiješni. P.

CRNA REAKCIJA.

Drugiće se nemōže nazvati, već »crna reakciju« ovaj najnoviji atentat, kojega nam radikalija sprema, novo projektiranim zakonom o štampi, da tako potpuno uništi i spriječi slobodu javne kritike i misli. Ovakovog reakcionarnog zakona o štampi, ne postoji u nijednoj kulturnoj, a kamo li demokratskoj — kako naša hoće da se zove — državi na svijetu.

Po ustavu: »Štampa je potpuno

slobodna — pa se ne može ustnoviti nikakva preventivna mjera, koja sprečava izlaženje, prodaju i rasturivanje spisa i novina«. A kakova je to sloboda, neka govori ovo nekoliko stavaka, koje prenosimo iz novog projekta zakona o štampi:

»Kao putem štampe izaziva mržnju protiv države kao cjeline ili vjerski ili plemenski razdor, kaznit će se zatvorom od 3 mjeseca do 3 godine i novčano do 30.000 Dinara«.

»Kao putem štampe izaziva nožmržnju ili prezrenje protiv pojedinih oficira ili oficirskih klasa, ili ko draži jedan društveni red protiv drugoga ili ko izaziva nepovjerenje, preziranje ili ismijavanje prema državnim uređenjima, kaznit će se zatvorom od mjesec dana do 2 godine i novčano do 20.000 Dinara«.

»Ako štamparski radnik neće da otkáže rad u štampariji zbog toga, što ne će da slože kakovu stvar koja je, recimo, uperena protiv njegove i ma koje druge radničke organizacije, onda samo zbog te pretne otkazom rada, on će biti kažnjen od 8 mjeseca do 5 godina i novčano od 1000 do 10.000 Dinara«.

»Povrtjedjeni krivičnim djelom ima pravo da svoju tužbu, podignutu protiv označenog pisca i označenog urednika, istovremeno proširi i na svako drugo lice koje smatra za smatra pisca ili pravog urednika, ako stvarna da označena lica nemaju stvarnog udjela u sastavu napisa ili njegovom štamparjom«.

»Ako sudske takse, krivične troškove i naknadu štete ne mogu da plate ni pisac ni odgovorni urednik, ni izdavač, onda će se naplata izvršiti od štampara«.

»Sve novčane kazne, sudske kazne i troškovi moraju se položiti u roku od tri dana, a naknada štete u roku od dva mjeseca po izvršenosti sudske odluke. Listu koji ovo ne učini obustaviti se dalje izlaženje, i ovo će trajati sve dok ne isplati i posljednju paru«.

Ako to postane i zakonom, — a to je veoma lašno, jer su radikalni u skupštini, glasača mašina, koja prilivača sve što joj režimlje predlože, — jasno je, kao dan, da kod nas ne će moći izlaziti više nijedna opoziciona novina, jer je zakonu proziran cilj, da u jedan mah uguši svu opoziciju štampu.

Takova »zakona« bi se bila i sama Rusija u doba Katarine zastidjela, a mislimo da takova šta, teško da je bili i u mutnom srednjem vijeku. Dužnost je cijele čestite i neovisne štampe, da se opre »svim silama, do našanjju takvog apsurdnog zakona za današnje doba, a u prvom redu je dužnost, grafičkih poduzeća i grafičkih radnika. Kada bi ovo dvoje bilo složni, režimlje ne bi nikada mogli prodrijeti jednom takovom nakaradom.

Doći će ipak jednom vrijeme, kada će se sve ovo srušiti na glavu radikalije.

Kongres Orjune.

Dan 1. prosinca izrabili su ovi najmljenici u svoje svrhe; da podje ono službene parade na njihov račun. U Splitu će se toga dana sleći sve što se orjunaskog i demokratskog može skupiti, da zapjeva labudji pijev. Zaista više nijedan slet ni kongres ne mogu da uzdignu pa duhove, jer fali ona slatka medicina iz dispozicionih fondova, koju sada srću njima slični, ali opet bolji od njih. Trudi su zaludu, a svrhe su prozrine. Znaju oni dobro, da sebi ne mogu više ničem pomoći, ali se nadaju time demokratima, čija su oni samo ekspozičura; jedno te isto,

samo u drugoj ulozi.

Ne znamo kako će ova provokacija svršiti za goluruke splitske Hrvate. Baš to Hrvatstvo Splita oni hoće da potamne i kad bi mogli da unište. Duhove ne će, ali tjelesa... strah nas je.

Imamo u tome veliko iskustvo. Uzdajmo se sami u se, i bez apela na policiju, jer je taj glas vapijućeg u pustinji. Zato se čuvajmo i branimo!

Domaće vijesti.

Diplomatske veze sa Rusijom. O uspostavi diplomatskih veza sa Rusijom, u zadnje vreme se puno piše po našim domaćim novinama i sve upornije se šire vijesti, da je to stvar najiskrije budućnosti. Svaki iskren Slavino mora da od srca pozdravi i zaželi, a osobito mi na Balkanu. Rusija je oslobodjela sve jednu po jednu slavensku balkansku državicu, uza sve protivštine i zapreke, sa strane protuslavenskog zapada. Balkanski Slaveni se mogu održati od latinske i germanske premoći, jedino pomoću jakе Rusije, najke i zaštitnice sviju Slavena, osobito kad se uoči, da je Balkan od svog iskona most između Istoka i Zapada, preko kojega su gazile i suzbijale se zapadne vojske sa hordama sa istoka. To zbliženje traži od nas rodoljublje i zajednički interes.

Izbor načelnika u Karlovcu. U prešlu nedjelju na 25 tek obavio se je izbor grafičkog načelnika u našem hrvatskom Karlovcu. Izabran je stari hrvatski borac, čelik-rodoljub i nepokolebivi Hrvat g. Sjepean Zagorac. Taj izbor je sa punim pravom, oduševljeno od sveukupnog gradjanstva pozdravljen. Po izboru je u vijećnici zapjevana hrvatska himna i izvješćeno, na obćini, Hrvatska Trobojica. Da živi rodoljubni hrvatski Karlovec!

Napadaj na Trumbića. Beogradska »Samouprava« organ Nikole Pašića čestoko napada na našeg dalmatinskog hrvatskog prvaka g. Dra. A. Trumbića, radi njegove potpuno uspjele akcije oko širenja i jačanja hrvatske svijesti u Dalmaciji. Ogorčena je silno na njega i radi svečanog dočeka, kojega mu je priredio Šibenik, na 12 ovoga mjeseca. »Samouprava« mu izmedju ostalog predbacuje, da je nezahvalni sin, jer da mu je Srbija bila i otac i majka, a da mu je »srpski narod« povjerio najdelikantniju misiju, da ga zastupa pred mirovnim konferencom. — Time »Samouprava« jasno otkriva, kako ona shvaća ovu državu ili zaboravlja, da je u ono doba, kada je g. Dr. Trumbić tu misiju dobio, već postojala ova država Sria, Hrvata i Slovenaca, i da je od nje dobio tu misiju, a od nikoga drugoga. — Organ N. Pašića redovito napada, ovog našeg velikana, jer im je ou velikih trn u oku, poglavito radi svog poštenja i nesebičnosti i jer se nije dao od režimljia korumpirati.

Gradske vijesti.

HRVATSKA ZASTAVA mora da se ponosno vije na kući svakog pravog i svijesnog hrvatskog rodoljuba. Nije to nikakovo strančarstvo ili separatizam, kako naši izrodli i neprijatelji hrvatskog naroda, hoće da to prikažu, već je to pravo i stvar značaja i dostojanstva svakog Hrvata. Dapače vijećanje naše trobojke je i zakonom i Ustavom zajamčeno. A i osin toga, to nam nemože nitko zabraniti, jer se naša trobojka već od preko hiljadu godina na ovim obalama i jer su pod njom naši predci slavno ginuli, te za obranu ovih hrvatskih žala i za njezinu čast, lijevali na potoke krvi. Hr-

vati! Ugledajmo se u Srbe i Slovence i druge kulturne narode! Svakom svečanom zgodom i prigodom razvijom i okitim naše domove sa našom milom i časnom crven-bijelom-plavom hrvatskom trobojnicom, pravim simbolom ove hrvatske zemlje, i nikada ne zaboravimo onu mudru narodnu posloviцу: »Tudje pošluj a svojim se dići.«

Namet na izvoz vina. Tuže nam se težaci iz grada, da sada naša općinska Uprava utjerava nekakav postotak i na vino, kada se izvažila iz Šibenika, te da se tako u velike otežava i onako kukavni izvoz vina iz grada. Kažu nam dapače, da se taj namet i ako je općini loba dozvoljen, nije utjeravao niti za doba vladinog demokratskog komesarijata. Bilo bi poželjno, da općina, koja neće od toga sigurno velike koristi imati, ukine taj namet, u interesu težaka, koji ne znadu kud će glavom, radi veoma slabe skoro nikakve, prodaje vina.

Stolitar mora — Stolitar vina. Ovakvo razlažu naši seljaci iz okolice, tako da je postala poslovica. — I zaista je tako! Danas su takove prilike i takova skupeća, da težak ne može uvijek da kupi sa stolitrom vina, jedan kvintal soli (za pravo kako on kaže mora). Dok se je u boljim vremenima, sa jednim stolitrom vina kupovalo od 8-8 kvintala soli, sada se nemože niti jedan, a isto tako se je prije sa stolitrom vina kupovalo dva kvintala muke, a danas treba dva stolitra vina, za jedan kvintal muke. U istinu zbog ovakvih teških prilika, osobito naš gradski težak, koji ima nešto više zahtjevu od seoskog, osuđen je na propast, ne nadje li se načina, da se vino izvaži i tako bolje proda.

Verbovanje u radikaliju. Jednom našem podčinovniku, kojemu radi razumljivih razloga, nemože da iznesemo imena i koji nauko što je isližio propisane godine službe podje u mirovinu, bi odjednom bez ikakova razloga ukinuta. Sve do siječnja ove godine primao je redovito, a ukinuta mu je valjda za to, što je imao nesreću, da se je u ovoj srećnoj i ravnopravnoj zemlji rodio Hrvatom. Nakon svih mogućih molba, pokušaja i intervencija, da mu se opet mirovina povrati, a koje su ostale bez uspjeha, podje do svoga bivšeg starešine. Ovaj, sada **zagriženi radikal**, koji se je dosta proslavio za talijanske okupacije, reče mu da danas intervencije ne pomažu pojedincima već samo, ako stranke poduzimaju. Za to neka podje te se upiše u radikalnu stranku, te kada mu donese o tomu uverenje, da je postao naizn radikal, da će dobiti od njega preporuku, za za mjesnog radikal i zastupnika, koji će onda sve u Beogradu isposlovati i pitanje mirovine urediti. — Pa da nisu pošteno naši kradikalii!

Sukob liječnika sa okružnim uredom u Splitu. Na 14. ovog, liječnici okružnog ureda za osiguranje radnika u Splitu, uputili su predstavku sa prosvjedom Narodnoj skupštini u Beogradu, radi sukoba, koji je nastao između njih i okružnog ureda. Stanjancem na snagu novog zakona o osiguranju radnika, rad liječnika kod Okružnog ureda se jesilno povećao. Radi toga su liječnici zatražili umjerenju povišicu dosadnjega nagrade za svoj povećani rad. Uza sve posredovanje Zdravstvenog Odsjeka i Organizacije liječnika u Splitu, okružni ured je odbio taj pravedni zahtjev svojih liječnika. Ovi su radi toga htjeli da napuste službu, ali su se izjavili spremniji da služiti, pod uvjetima naznačenim u čl. 160. zakona za osiguranje radnika, što vrijedi za općinske i državne liječnike koji su dužni da preuzmu službu, za slučaj spora. Okružni ured prelazi i preko toga, te isposluje od Ministarstva zdravlja — koje u ostalom nije niti nadležno u ovoj stvari — noredjuje, da službu kod okružnog ureda preuzmu državni liječnici, i to u nagradu više nego deset puta veću, nego li su okružni liječnici bili spravni preuzeti službu. Bilo bi poželjno, da se stvar riješi u smislu zahtjevu okružnih liječnika, jer je to u interesu radnika, u prvom redu.

Demokrati napustili općinu. Demokratski predstavnici u općinskom odboru dali su svoje demisijske, i tako neće više sudjelovati u radu sa upravom naše općine. Kaže se da je odredka uslijedila za to, jer je općinski odbor usudio odrediti da se pregleda i ispita vaskoliki rad na općini, za vladanja njihova eksponenta komesara. Biće možda i to razlog, ali mislimo da su se demokrati opametili, i uvidili da nemaju nikoga za sobom, (osim njih 48), pak pošto nemaju da na općini zastupaju ničije interese, jer nemaju niti jednog svog sela, i za to su napustili općinu.

Cirkus u Šibeniku. Na jednom od najprometnijim mjesta Šibenika, oko kuće dr. Krestelja — nalazi se jedna grobna koja gradu ne može nikako služiti na čast. Tu kaću drži u najmu, Adria-Bauxit sa svojim direktorom Milčevićem. Željezna žična ograda, koja se nalazi ispred kuće pokrivena je još i sa daskama, tako da straucu koji dođe u Šibenik izgleda, da se tu unutra uzgajaju zvijeri nekog erkusa. Ne možemo shvatiti kako može takovog što trpiti tehnički ured naše općine. Nekome se prave poteskoće kad hoće što da podigne za poljevanje grada, a drugom se dopušta i da grad nagruje. Zar se i u našu općinu uvukao crv — protekcije! Do koga je nek se mukai...

Krvavi dan u Šibeniku! Bez preljernosti bi tako mogli nazvati srijedu 28. rujneseca, radi tri teška i krvava slučaja, koja ćemo ovdje navesti.

Pregažen kolima preminuo. Starac Alnt od 68 godina, donosio je dnevno u Šibenik po par kila drva i tako sebi zaradjivao svagdanji hljebac. Tako je i u četvrtak donio drva na trg, ne sluteći jadnik, da mu je to posljedni put. — Kada se oko 11 s. prije podne uputio, da se povrati kući u Dubravu, i prolazio pokraj trgovine Stije Šare, koji: ovoga najednom preplisivi se, jurnuše bacise staroga Alata pod kola i pregoziše ga, tako da je nesretnik malo iza toga umro. Govori se da se je taj nesretni slučaj dogodio iz neopreznosti, nego pošto je stvar „sub iudice“ ovaj će reći suvo.

Teško ozleđen u oko. Radnik Jurčic zaposlen kod Monte Promine, na podne istoga dana prolazio je kući sa posla. Kad tu na ohalu prolazeći pokraj nekoliko djepčaka, koji su se igrali, pogodi ga jočan neholiche u oko, tako da je teško ozleđen, a kako nam kažu u pogibelji da izgubi oko.

Žrtva ljubomora. U večer istoga dana oko 11 sati u noći, dogodio se ovaj jezoviti slučaj u noćnom zabavištu. Jakob Dautermann, krojački pomoćnik, zaljubio se u djevojku imenom Meri. Često ju pohadjao i trošio na nju pare, najizobilnijim nakonom, da je krene na pravu stazu i da ju oženi. Kada je mislio da mu to reče uspjeli i u častu ljubomora, prbode u nje nekoliko mjesta sa krojačkim škarama smrtonosno, tako da je odmah podlegla ranama. — Tada se je bacio na nju, te ljubeći ju i plaćuć za njom, stao goviriti: Kazno sam ti da će se ovako dogoditi, ako me ne budeš slušala. Kažu nam da naša policija, mjesto da bdije, obično spava u salonu tih zabavišta, što drugom nije običaj. Da je bilo više pažnje možda se ne bi bio niti dogodio ovaj tragični slučaj.

U istinu za naš mirni Šibenik, ovi teški slučajevi su zaista **krvavi dan**. Toliko bi u jedan dan bilo dosla i za Pariz!

Pa da se ne nasmiješi! Po nekom novom policijskom rješenju.

Optička varka — Naočall Sirena — morska riba.

Evo kako i ovdje je prispjela neka mal družba i razpela šator ispred ribarnice. Uglasila je da će se u tom šatoru prikazivati **Optička varka i sirena**. Proputovala je cijelu našu zemlju i nigdje nije našla na nikakovo zapreke. Naša policija, kada je pročitala oglas i ustanovila, što se prikazuje, dala je vjlosnika zatvoriti, jer da on obijanju narod, jer da **Sirena, koju on prikazuje nije baš prava riba uhvaćena u moru**. Ito tako policija neznaćuje, što je to **optička varka** našla je u svom rječniku, da su to **naočale**. — I još imade pametnih ljudi, koji nu silu podržavaju, takove šuplje glave.

Jadna Liko, što si dočekala!...

»Judrija« naše gradsko kupalište, sagrađeno vauka Šibenske luke, usljed zadnjeg nevremena je pretrpio priličnu štetu. Juki, dosada kod nas nevidjeni valovi, u tri čas sa srušili, par prvih stupova, drevnog dugog gata, pruženog daleko u more, a sagrađjenog za silaženje u dublje more i za sunđanje. Druge štete nije bilo, osim što su dva puteljka nešto pokvarena.

U fond Judrije doprinjeli su: da počaste uspomenu blagopok. gospođice Anke Laušić gg. Zigon i dr. Dinara 20, Terzanović Pio 50, Terzanović Jakov 50, za blpk. g. Ruže ud. Isler, Rupčić Cesar 10, Medić Ivan 15, Terzanović Pio 20, za blpk. Jere Maglice, Terzanović Pio Din. 20.

Uprava najljepše zahvaljuje.

Šibenska općina je pod br. 14445 izdala ovaj Oglas. Komandant II. Armijske Oblasti sa Pov. S. Br. 1477 od 28. oktobra ove godine dostavio je sljedeće naređenje.

Ukazom S. Br. 9211 od 21. oktobra 1923 godine oprošteno su i predata zaboravu i krivična dela samovoljna udaljenja i begstva predviđjena u kaznima u § 57 u vezi § 58 i u § 63 u vezi 64 i 67 voj. kaz. zakona a izvršena od strane podoficira, kaplana i redova naše vojske, u vremenu od 8. juna 1922 godine pa do sada ovog ukaza i to samo u onim slučajevima, gdje su se krivci sami vratili u svoje komande ili prijavili sami vojnim ili građanskim vlastima radi uputa u komandu, ili to učine najdalje do 21. januara 1924 godine.

Ova se amnestija odnosi i na one vojnike begance koji se budu u ostavljenom u ovom ukazu — 21. januara 1924 — sami vratili u komande ili prijavili vlastima.

Ovoliko se donosi do znanja zanimanicima usljed dopisa Sreskog Poglavarstva u Šibeniku od 8. novembra 1923 br. Pov. 428/23.

Fašistička banda koja danas broji „silan“ broj od 11 pristava u našem gradu, razmahala se i raspisala, kako će na dan posutnjeg opijela Orjuna na 1. prosinca, u Split poslati posebni parobrod sa 500 fašista. Na odakle i koga pitamo se u čudu? U Šibeniku nemadu nikoga, a u našim kršnim selima ne smije ova banka ni pristupiti. Jadranska plovidba im nebi dala parobroda, sve kada bi ga i pitali, jer zadnji put nijecu platili dužnih Din 4.000 — i ako su vođje jamčili poštenjem za isplatu. To su pisali za objesiti sama sebe i prostotu. — Uza sve muke, negovaranja i teror u splitsu su da iz Šibenika pošalju na pogreb Orjuna, vojsku od 20 (dvadesetak) ljudi, kojima su plaćeni svi troškovi i nadnice. Jadni „musso“-lini zelen je od muke i još više je pokretenio od stida šta će mu reći „direktorji“, nad takvim „uspjehom“!

Jučer je prošla birana četa bandita Šibenikom, kao delegacije Skoplja, Beograda, Novograda, i još dvadesetak naših glavnijih gradova, koja broji „armada“ od trideset ljudi. Ostali su bez daha, videći kako ih je Šibenik „svojno dočekao“, bez pucnjave, parade, glazbe i zastava blazili su jedan po jedan na obalu, da kupe cigarete, pa su se odmah „Kuražni“ brže bolje povlačili na parobrod, kao miševi u svoje rupe. Zor — junaci! Čitaš im na licima da idu na sprovod!

Š rlah. Ivala poluzetim strogim mjerama opreznosti, nije se više nijedan slučaj šurlaha pojavio u našem gradu, a ona trojica, koja su od te bolesti bili oholili, već su skoro podpuno zdravi. Nadamo se da se je time Šibenik očistio od te zaraze.

Izdav i odg. urednik: M. Berović, pravnik Tiskar — Pučka Tiskara — Šibenik

Jugoslavenski javni bilježnik u Sjevernoj Americi.
PETAR REŠKOVAC
1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupnik u svima ostavinskim i imnim poslovima i razpravama. Utjerivam oštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu. 7

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 15030 Šibenik, dne 23./XI. 1923.

Raspis natječaja

Raspisuje se natječaj na više inje-sta redara pri ovoj općini.

Natjecatelji moraju podnijeti svoje molbe vlastoručno napisane i redovito biljezovane najdalje do 15./XII o. g. do kojeg dana traje rok natječaja.

Svaki natjecatelj mora molbi priložiti isprave, kojima će dokazati:

- a) neporočnost ponašanja
- b) poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- c) ljelesnu i dješevnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- d) eventualno do sada obavljene službe
- e) da nije mlađji od 21 i da nije stariji od 40 godina
- f) da nije oženjen
- g) da je državljanin S. H. S.

Pravi odnošaji redara općine šibeničke uređjeni su osnovom o mirovinama i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10./11. 1912. Priznaju se i dodaci na skupeću i pauzal za odijelo.

Služba je pri nastupu privremena l. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka dotičnik može biti imeovao stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljava, Predsjednik Općine:

(M. P.) **BLAŽEVIĆ, v. r.**

Kalendari za godinu 1924.

Blok kalendar dnevni mali	D. 7
Blok kalendar dnevni veliki	„ 50
Blok kalendar dnevni orijaški	„ 80
Kalendar za listnicu	„ 2
Kalendar za prsluk, uvez šagrin papir	„ 12
Kalendar za prsluk, uvez platno	„ 15
Kalendar za novčarku uvez platno	Din. 3.50
Listni kalendar Din. 1.50	
„odložni kalendar	„ 50
Srce Isusovo kalendar	„ 15
Tjedni kalendar	„ 24
Zabavnik kalendar	„ 40
Zagrebački pučki	„ 18
Zvekan kalendar	„ 15
Zvonimir kalendar	„ 32

Na zahtjev šaljemo potpuni popis badava. Narudžbe otpremamo uz poizće.

Stj. Kugli, Sveučilišna knjižara Jugoslav. Akademije, Zagreb, Ilica 10

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slika, izradbe sa uljem, aquarel, i pastel bojama, tuš i krejton.

— ZAGREB, Ilica 35. —

DROGARIJA
VINKO VUČIĆ
ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja gumenih predmeta i o.

OPTIKA.
Naočala — Cvikera.
Izvršuje svaku izradbu po okul. Ilječničkom propisu.
PRIMAJU SE POPRAVCI.

Mali oglasnik.

Temeljna taksu 6 Dinara. Za svaku riječ 50 para. Za deblja slova dvostruko se uračunava. Plaća se unaprijed.

Ženidba Jedan naš prijatelj u Americi (Madsville, Monongalia) da sada kada je trudom, radom i znanjem stekao u Americi prilično imanje obratio se je nama, da bismo mu priporučili jednu vrijednu, marljivu, radinu i poštenu djevojku, koja bi mu imala biti družica.

Podpuno ime, prezime i adresu dotičnog Hrvata nalaze se u našoj Upravi, i ona djevojka, koja bi željela stupiti u dopisivanje s njim može istu uz diskreciju kod Uprave dobiti.

KRUMPIRA

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje
nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ
DARUVAR (HRVATSKA)

Trgovina koža i postolarskog pribora

Beljan i Batušić Ogulin

nudja uz najniže dnevne cijene sve vrsti koža kao: Waches polovice - Krupone tu i inozemne u svim težinama, tabanice, Vratove - trbušine, kravine, Pitlinge crne i žute, Box, Sevro crni i u bojama, Sevret, ovčinu, Blauk, svinjinu, i t, d, također sav pribor a poglavito: Podkove za cipele, Tacks čavilca, kremu, Waseilin, konac, bičeve i t. d.

Vlastita radiona gornjih djelova.

Naručbe obavljaju se odmah, prema želji željeznicom odnosno parobrodom ili poštom.

Za dobru robu i solidne cijene jamčimo.

PRODAJE

se u Zagrebu u najprometnijoj ulici kuća prizemna sa dva stana, jedan od tri a drugi od jedne sobe sa svim nuzprostorijama, sa gradilištem i dvorištem u površini circa 600 č. hv. zajedno sa trgovinom dobro uvedenom građevnog materijala. Na raspolaganje sloje dvije staje dva magazina velika šupa, poslovnica sa telefonom od dvije sobe, sve električno rasvjetljeno.

Za preuzeti i useliti se po mogućnosti čim prije. — Cijena svema Din. 1,250.000.—

Samo ozbiljne upite pod „Prilika“ na upravu ovog lista.

Posjetiocima morskih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morsko kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

IVO FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Ugljivam otštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu 7

I. STJEPUŠIN — SISAK

Preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebštine za sva glazbila.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35. Prilaz 35.

Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firnajs, terpentini, ulje, petroleum, kandite itd.

Patentne limenke za uljene boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. PEČLAR **GRO ČULAR** VOŠTARSKI MAJSTOR
ŠIBENIK

IZRADJUJEM:

sve vrsti svijeća, duplira, uskrasnih stojnica (ceren) sa svim urešnim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM:

prama želji sve vrsti svijeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

finog vrganog **MEDA** naravnog sa mog uzornog pčelinjaka, na malo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska.

Sve uz povoljne cijene!

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

I. Bos. Hec. tvornica turpija
JOSIP MEGLIĆ

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i raspa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.

Cjenici na zahtjev badava i franco.

KRUMPIRA

Zdrava, birana, slavenskog bijela
najbolje vrsti

nudja svaku količinu na vagone
Trgovina Zemaljskih Plodiva

IVAN VRKLIJAN

DARUVAR (SLAVONIJA).

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. - **ZAGREB.** - (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvama Din. 28.000.000.-
K 112.000.000.-

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brojavi: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Afilirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podijeljuje: predujmove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu -- i inozemna mjesta.